

Vliv převládajícího charakteru počasí na fungování nádrže Římov a množství, složení a sezónní dynamiku fytoplanktonu

Petr Znachor a Jiří Nedoma

Hydrobiologický ústav, Biologické centrum AV ČR
Na Sádkách 7, České Budějovice, Česká republika

e-mail: znachy@gmail.com, www.fytoplankton.cz

Římov

Římov

Římov

Stavba dokončena v roce 1979, vodárenská funkce,
protipovodňová ochrana

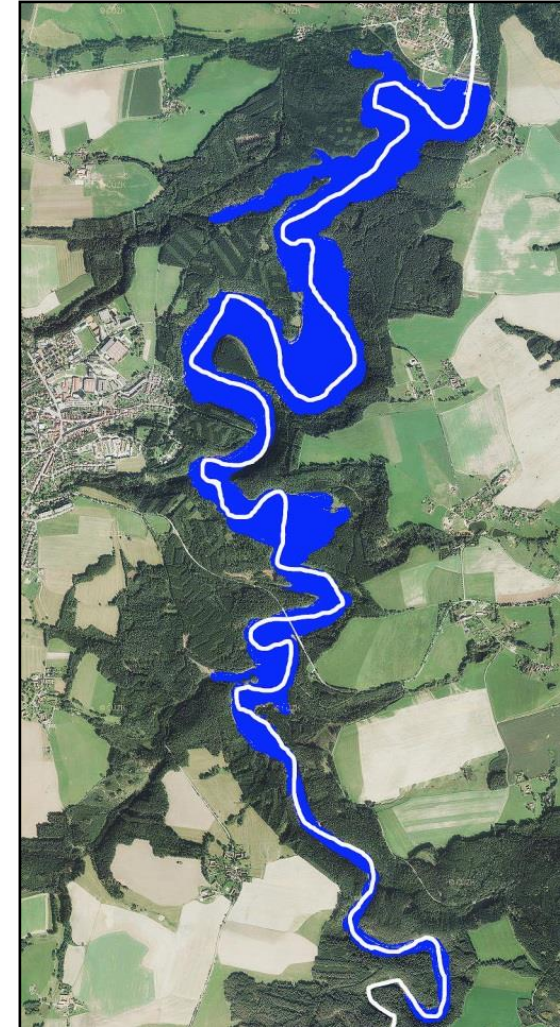
Délka – 13,5 km, plocha – 2,06 km², objem – 34,5 mil.
m³, max. hloubka – 43 m, prům. hloubka – 16,5 m,
doba zdržení ~ 100 dnů

Komplexní dataset – denní data o počasí a teplotě vody
u hladiny

Pravidelný monitoring u hráze v třítýdenních
intervalech – 17 měření za rok – chemie, limnologie,
biologická data – fyto a zooplankton, ryby jednou ročně

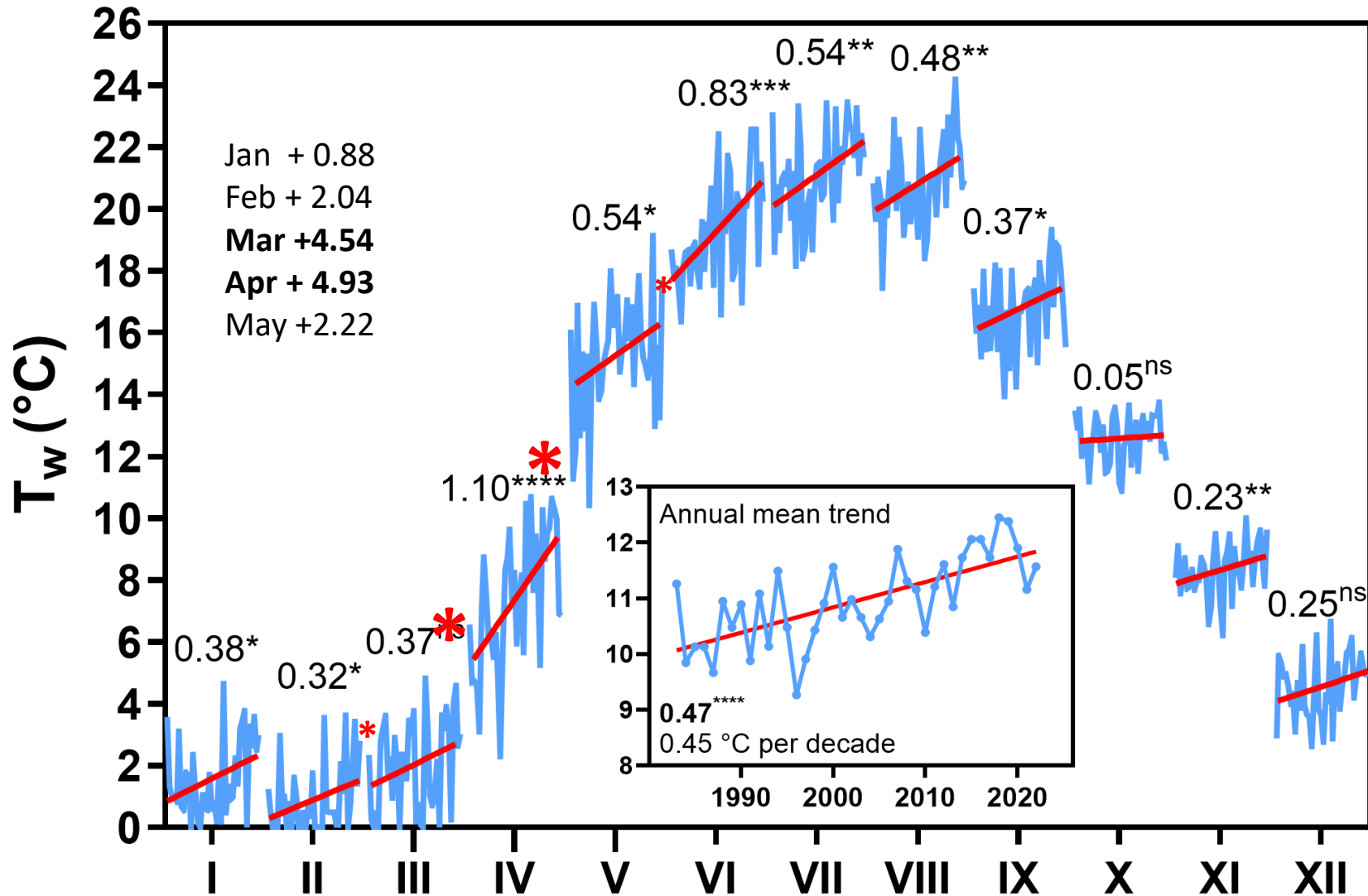
Fytoplankton od roku 1983

Analyzované období 1983–2022

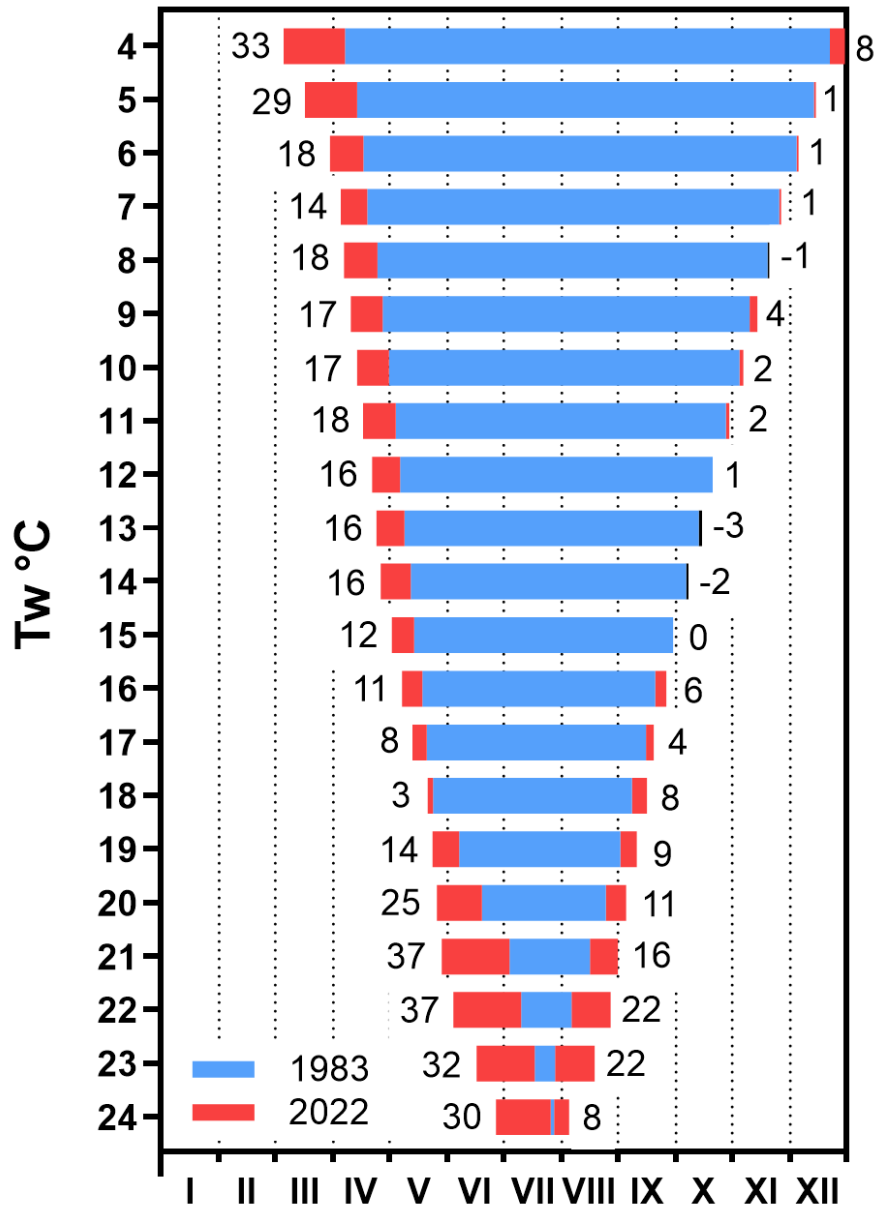

Římov 1983–2022: teplota vody u hladiny – denní data

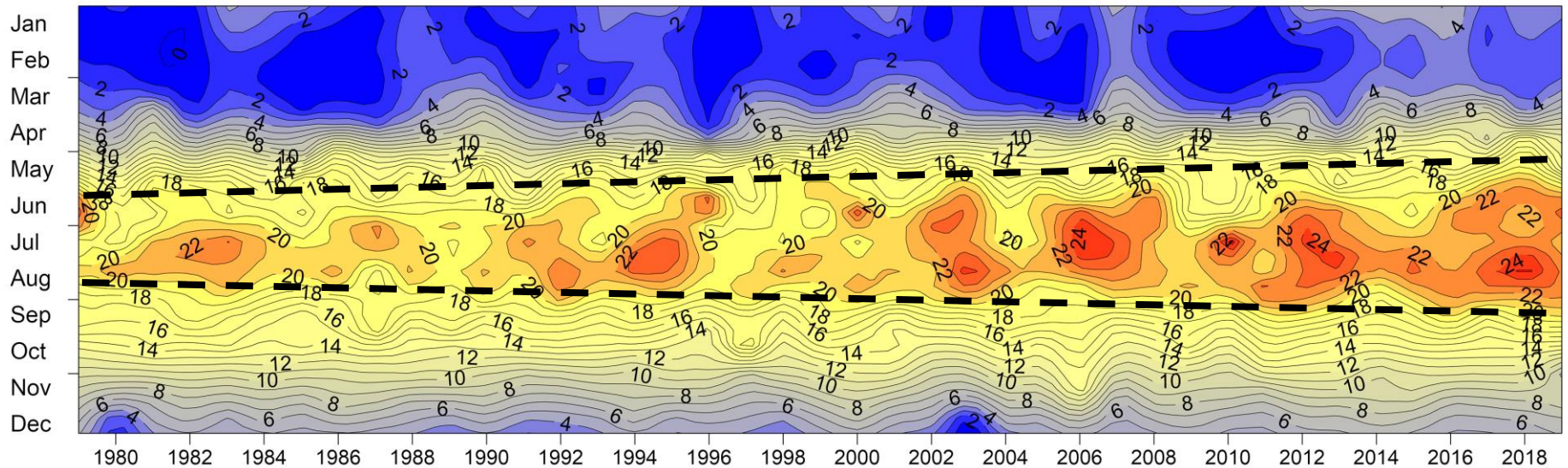
Římov 1983 – 2022: fenologické posuny teploty vody v hladinové vrstvě

Dosažení teploty 4 °C na jaře – jarní míchání – uspíšení o jeden měsíc (33 dnů, k podzimnímu míchání dochází jen v některých letech

Došlo k prodloužení „sinicové vegetační sezóny“ (definovaná teplotou vody u hladiny 20 °C) o 36 dnů, začátek uspíšen o 25, konec opožděn o 11 dnů

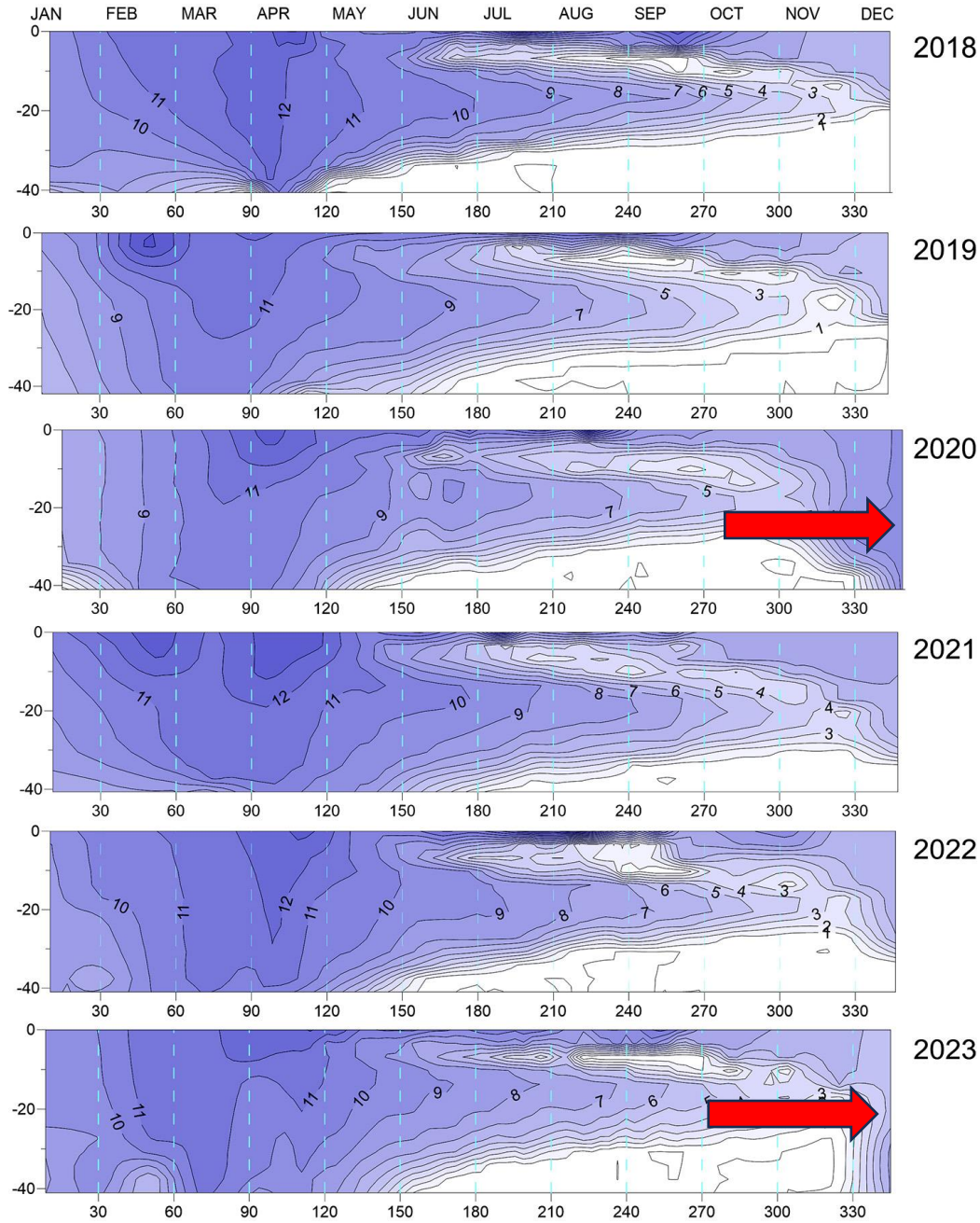
Římov 1983 – 2022: fenologické posuny teploty vody v hladinové vrstvě

Dochází k modifikace sezónního cyklu míchání nádrže

Klasický model dimiktické nádrže – jarní a podzimní promíchání celého vodního sloupce, s rostoucí teplotou se v našich zeměpisných podmínkách předpokládá posun k monomixii (promíchání jen na jaře)

Pro Římov v některých letech již pozorujeme (míchání v období leden až březen) – přechodný stav předcházející monomixii

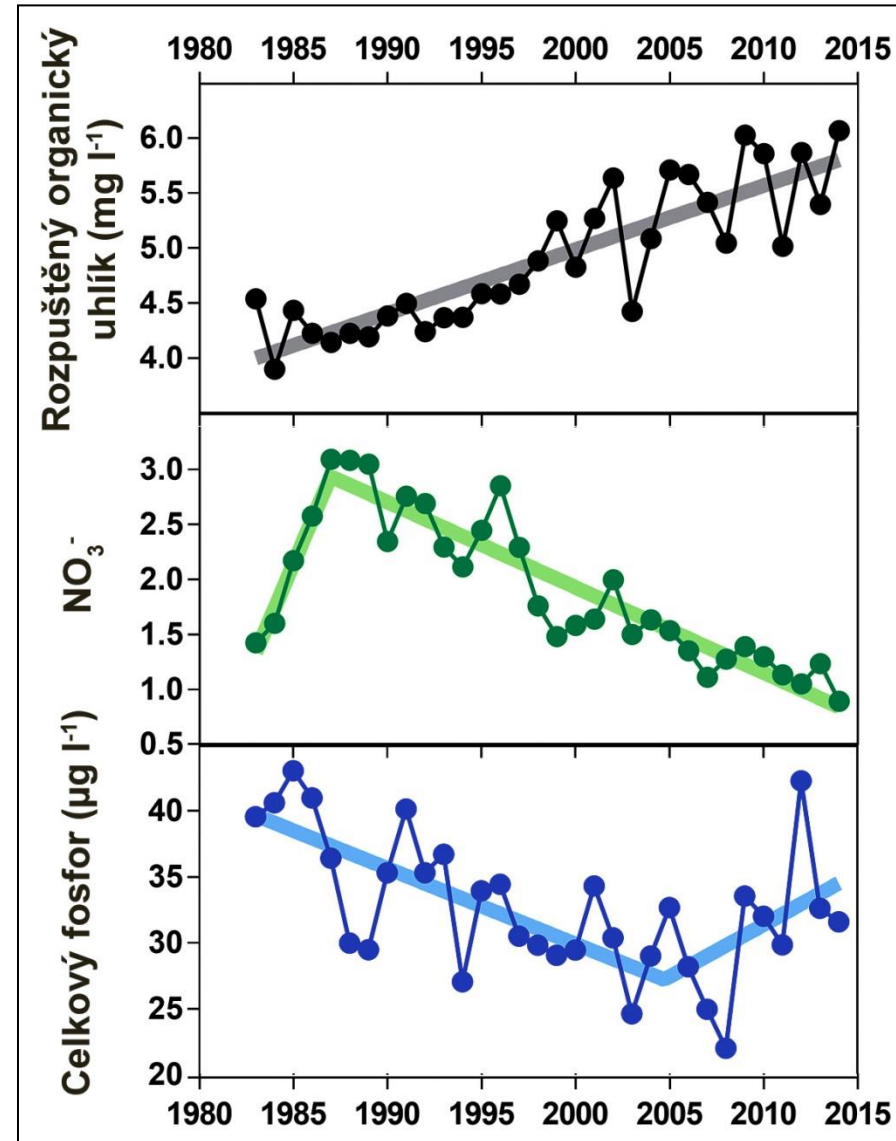
Dlouhodobé trendy – příklady

Z 36 proměnných v období 1983–2014 pouze u čtyřech nebyl zjištěn žádný dlouhodobý časový trend

Lineární nárůst rozpuštěného organického C – hnědnutí vody v nádrži, problémy pro úpravnu vody

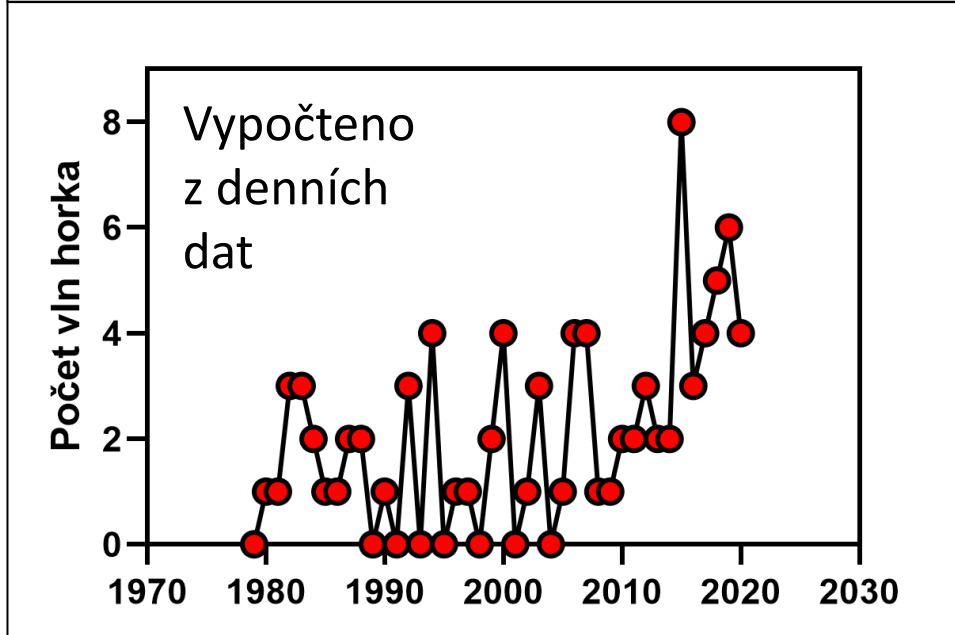
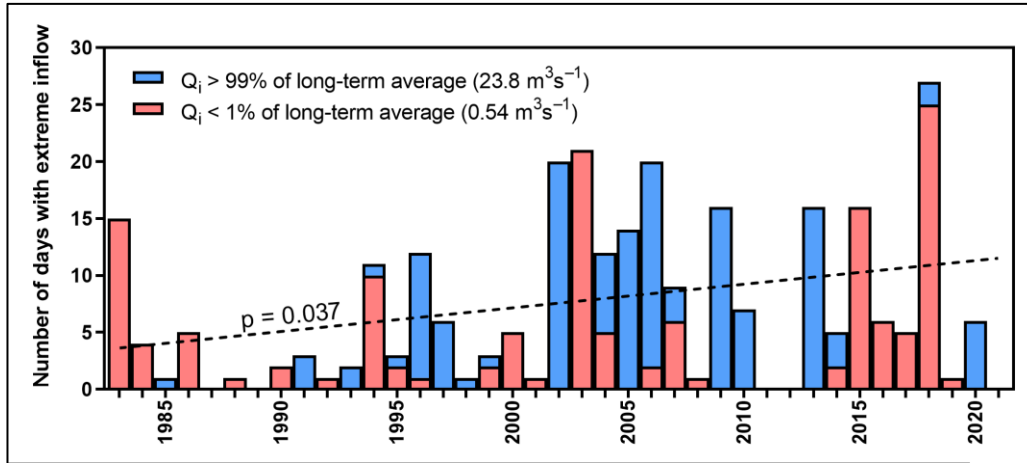
Lomený trend koncentrací dusičnanů v nádrži – zjevná souvislost se socioekonomickými změnami v povodí – snížení hnojení, chovu dobytka, úbytek zemědělství

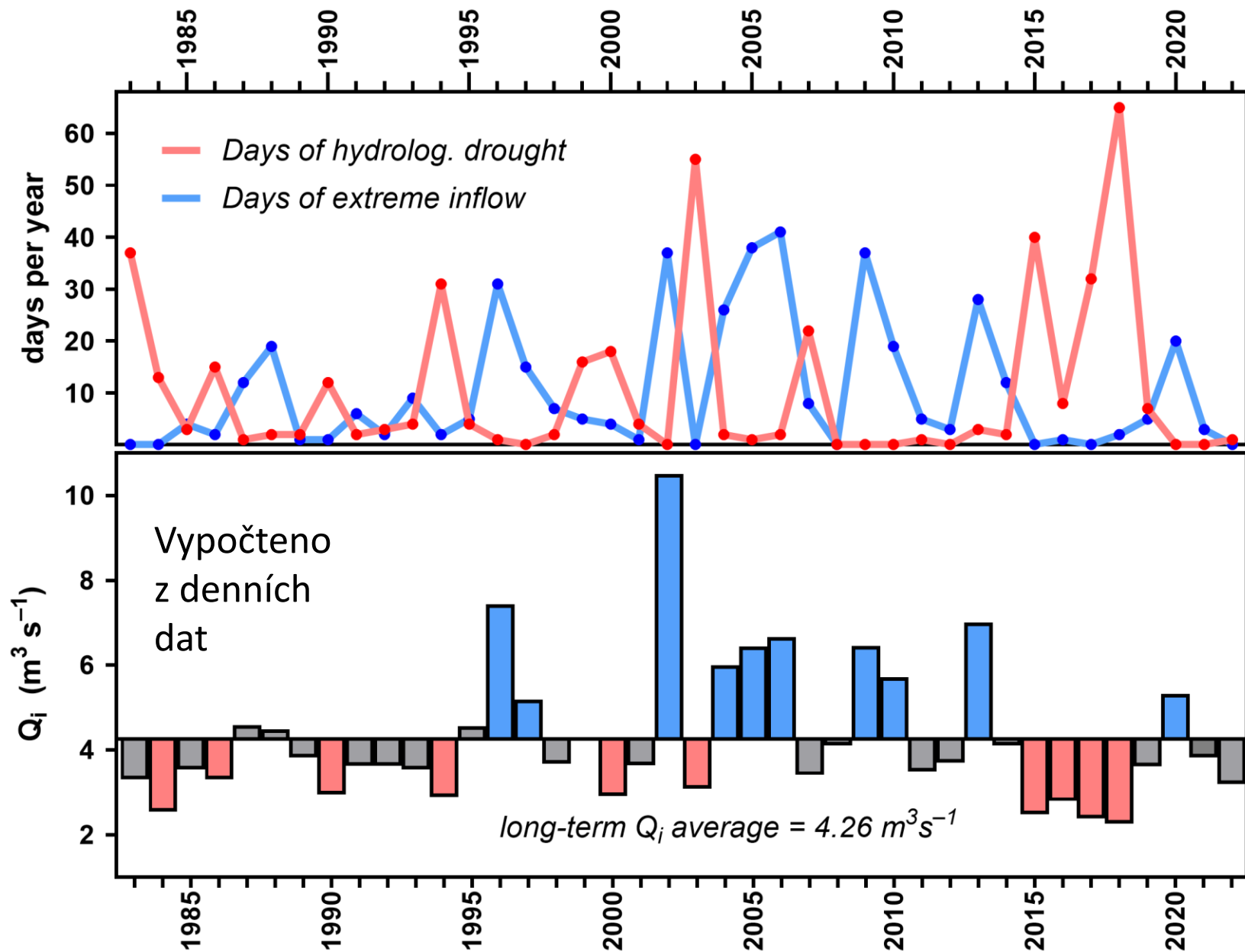
Koncentrace fosforu – ke konci roku 2014 se zdá, že dochází opět k nárůstu, avšak aktualizovaná data ke konci roku 2022 naznačují spíše pokles

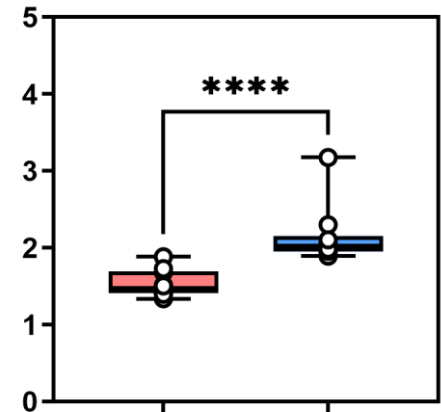
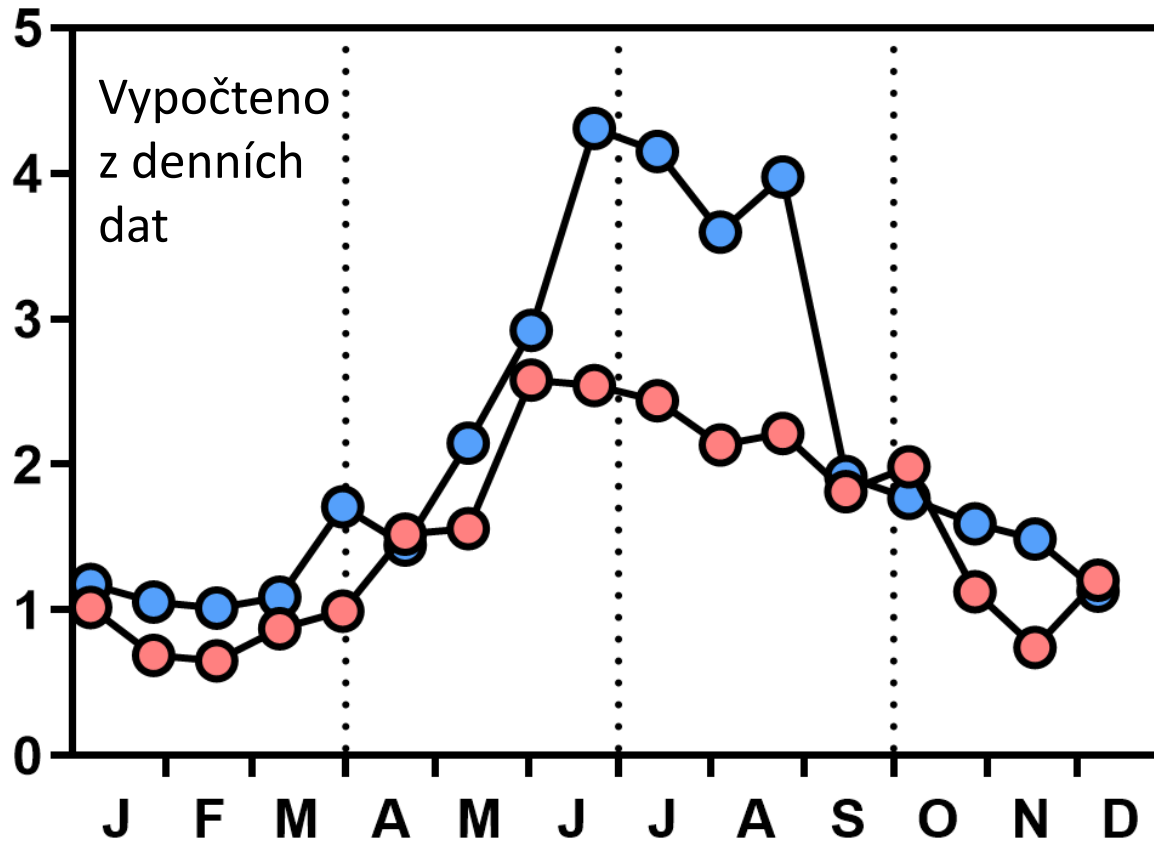
Římov – roste četnost a intenzita meteorologických extrémů?

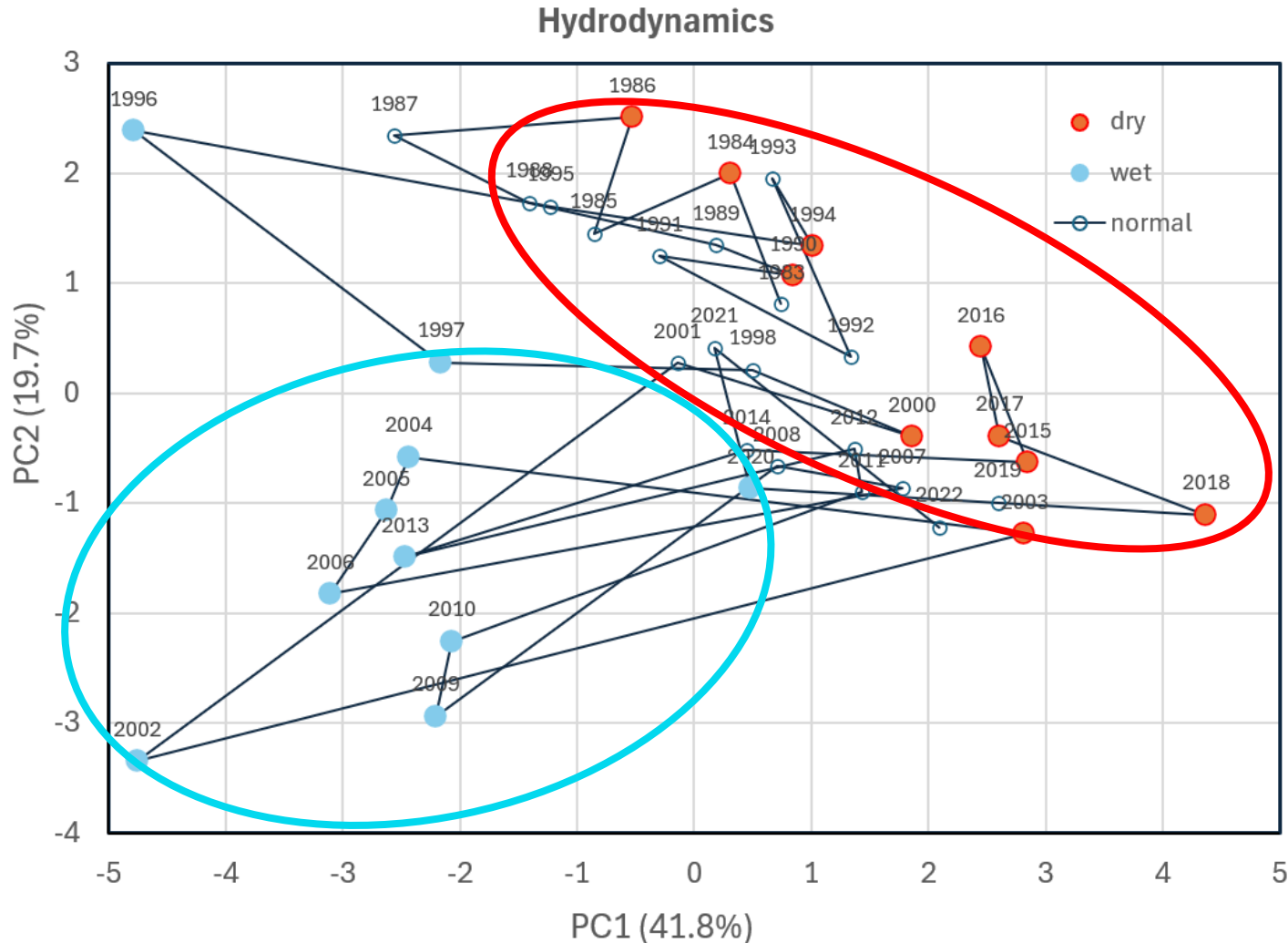
Precipitation (mm per day)

Vliv převládajícího charakteru počasí na hydrodynamiku nádrže

Principal Component Analysis

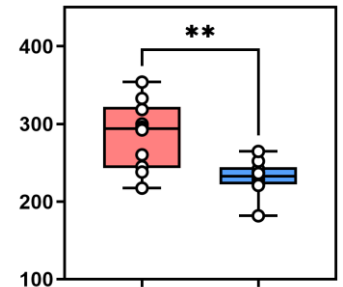
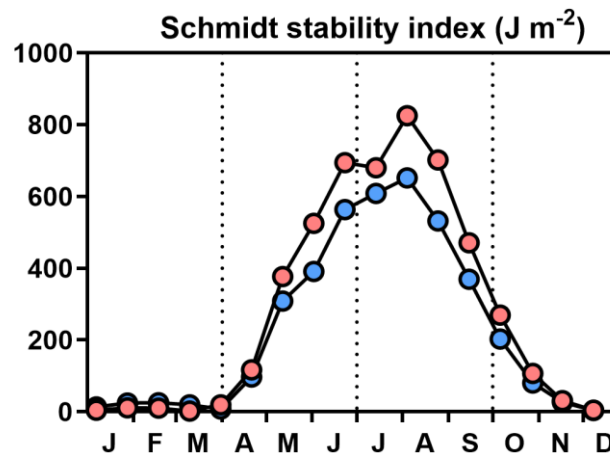
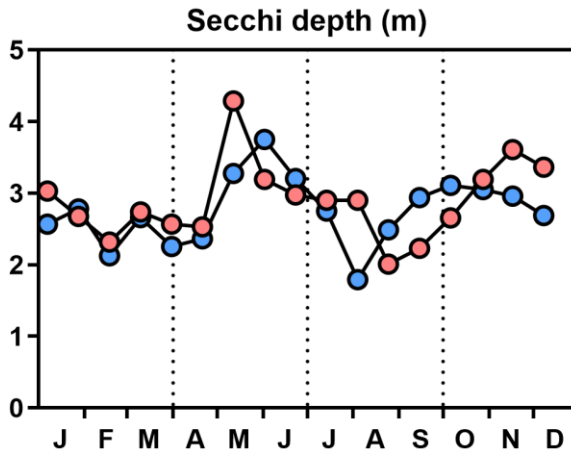
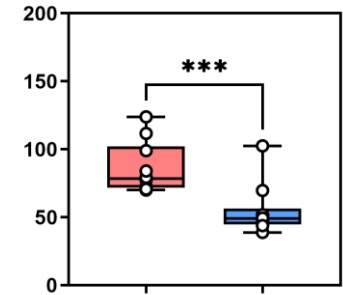
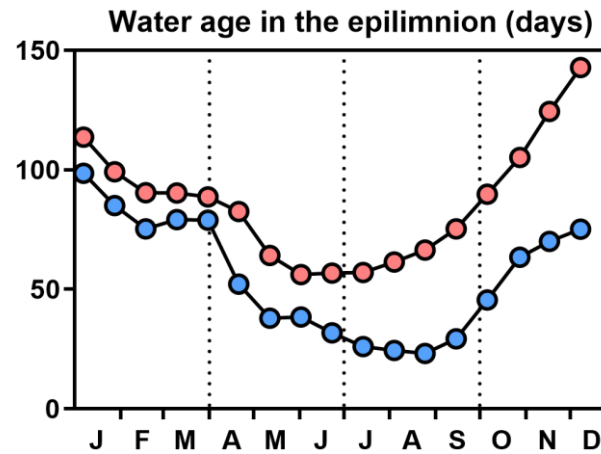
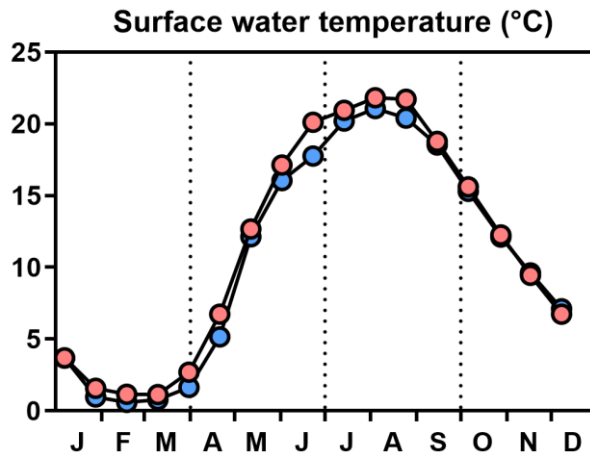

Vliv převládajícího charakteru počasí na hydrodynamiku nádrže

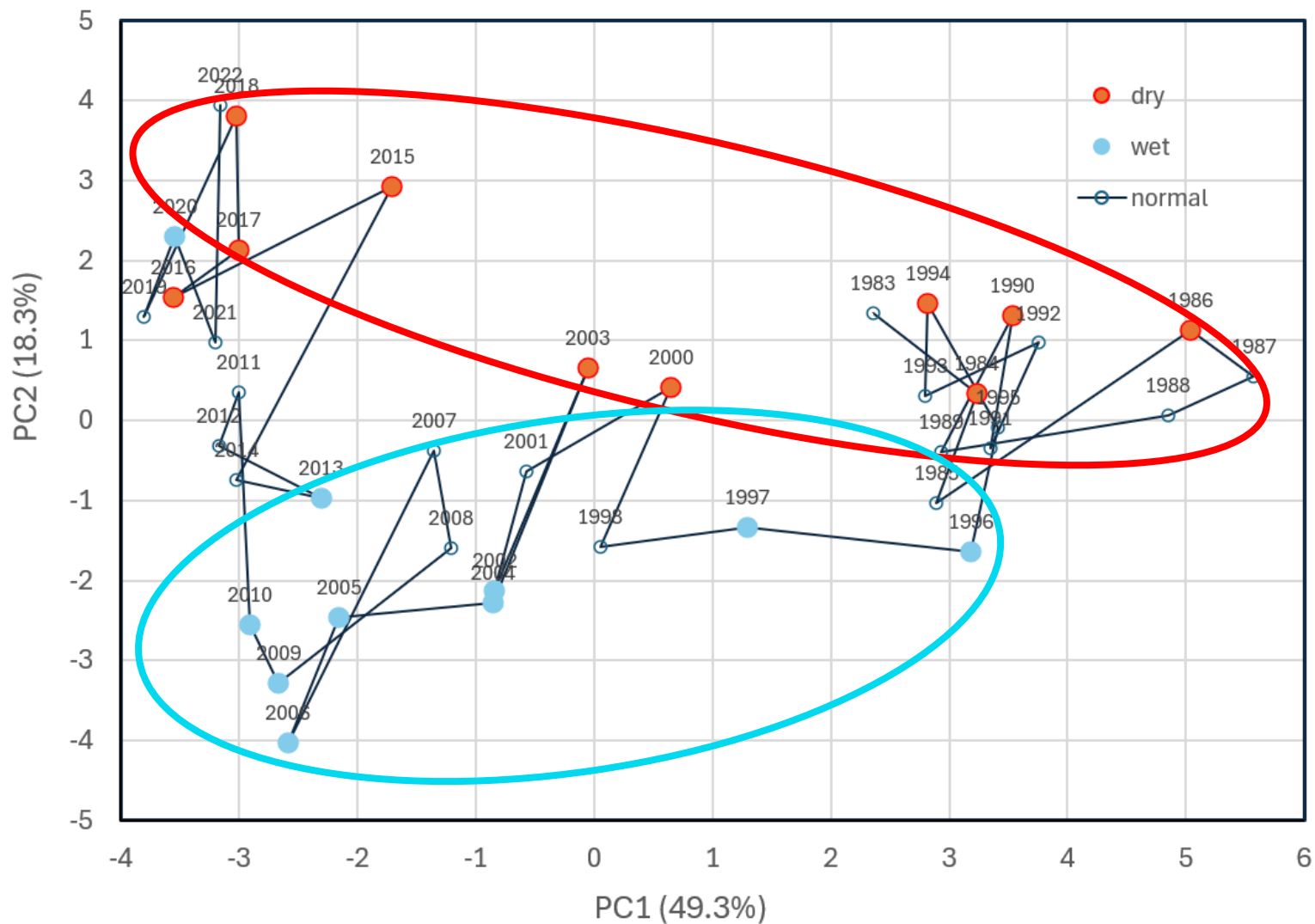
Nevýznamné rozdíly v teplotě vody u hladiny a průhlednosti, v suchých letech významně delší doba zdržení vody v epilimniu a vyšší stabilita vodního sloupce

Vliv převládajícího charakteru počasí na chemické složení vody v nádrži

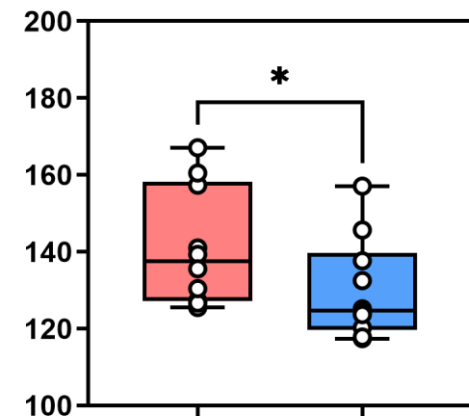
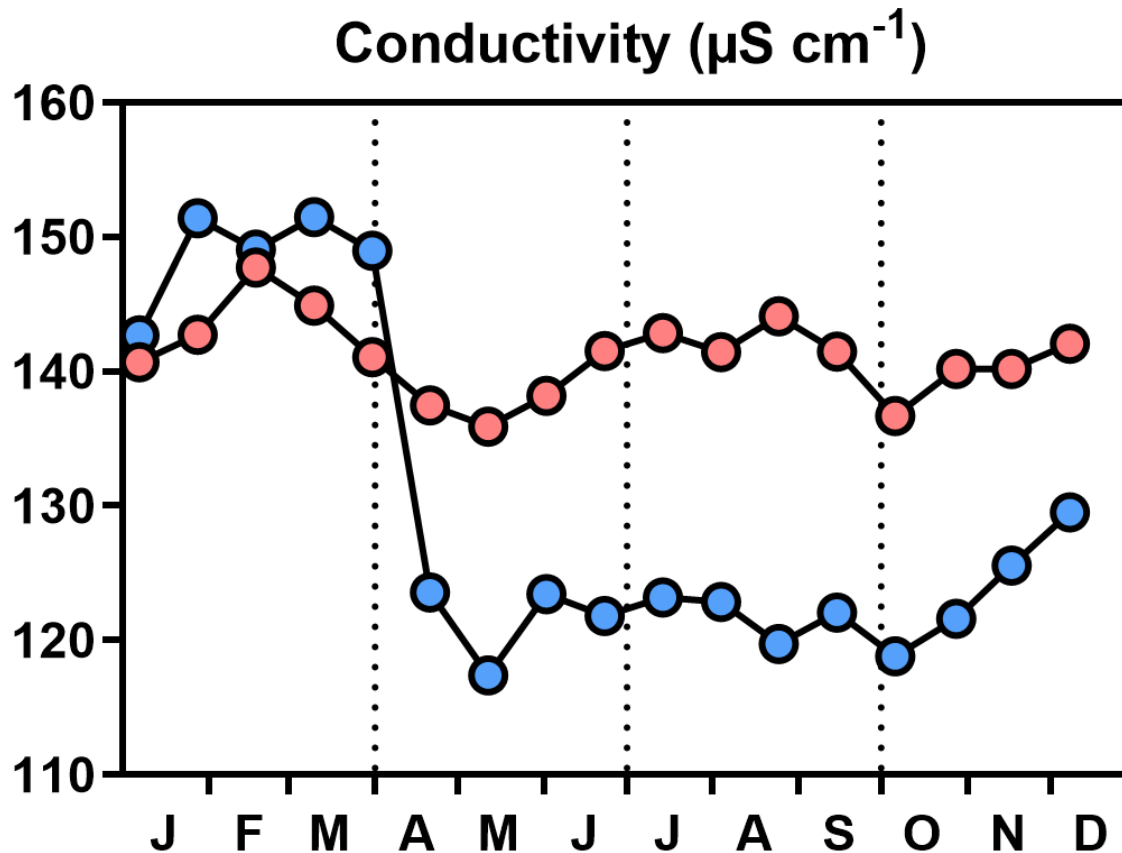
Hydrochemistry

Vliv převládajícího charakteru počasí na chemické složení vody v nádrži

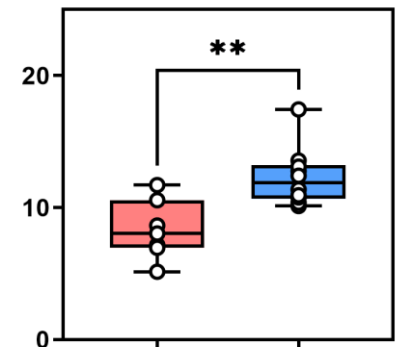
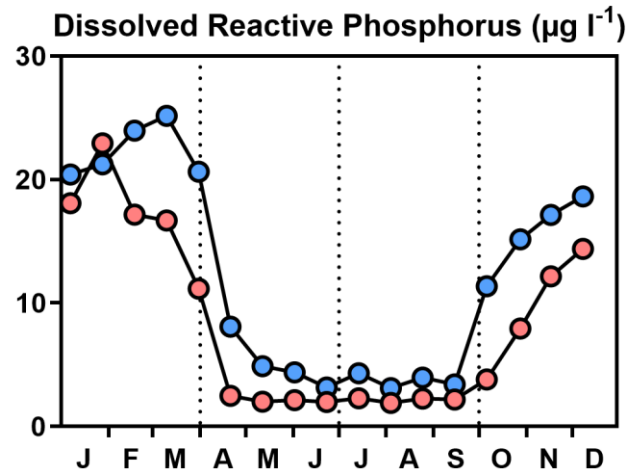
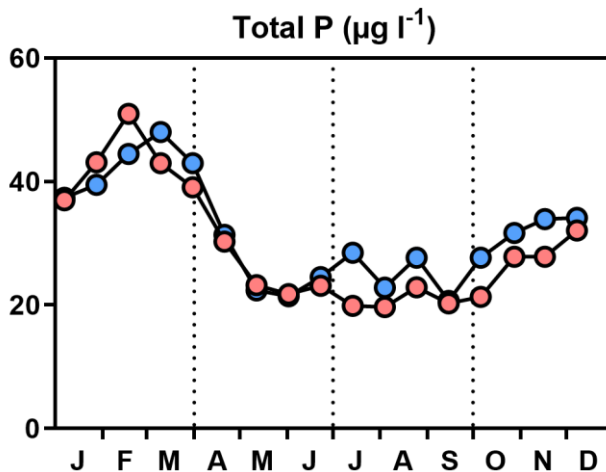
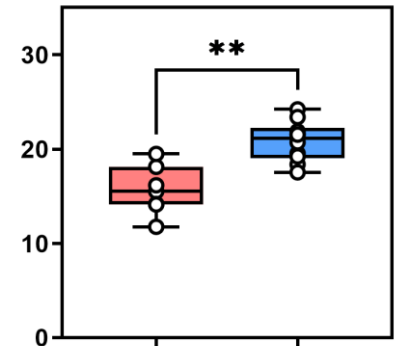
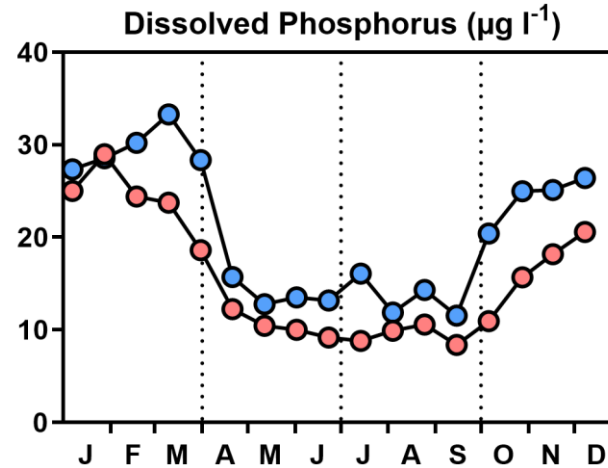
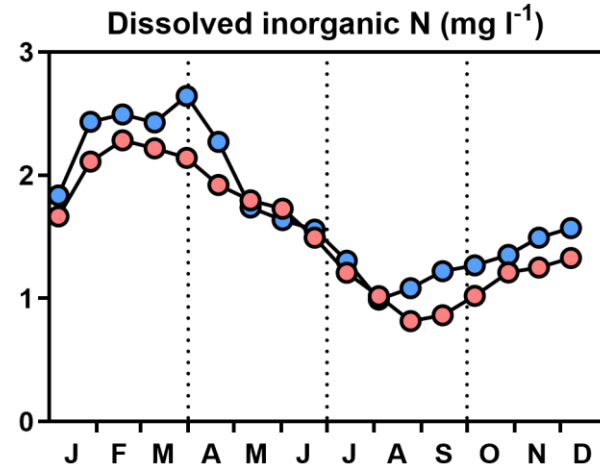
V deštivých letech významně nižší koncentrace hlavních iontů (K^+ , Na^+ , Ca^{2+} , Mg^{2+} , Cl^- , SO_4^{2-}) jako důsledek naředění

Vliv převládajícího charakteru počasí na chemické složení vody v nádrži

Žádný rozdíl v dostupnosti anorganických forem dusíku (NH_4^+ , NO_2^- , NO_3^-) a celkového P, ale výrazně nižší koncentrace rozpuštěných forem P v suchých letech

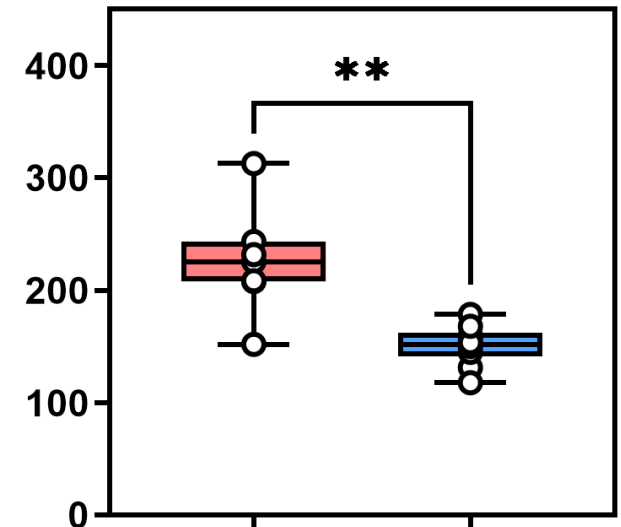
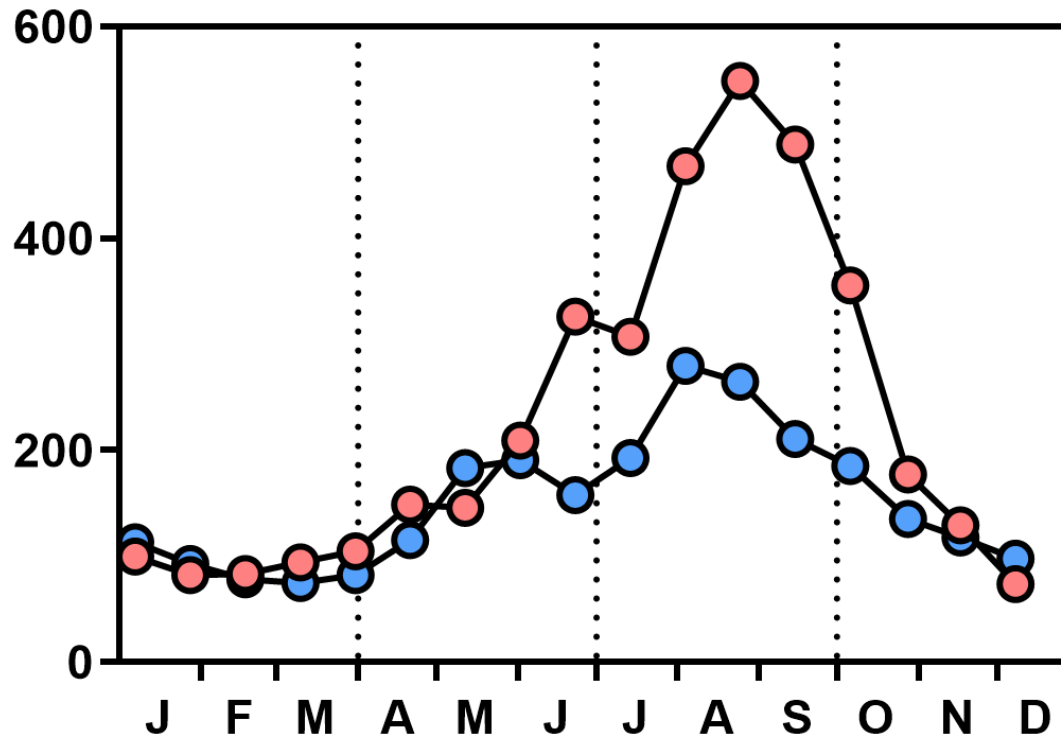

Vliv převládajícího charakteru počasí na chemické složení vody v nádrži

Výrazně vyšší sestonické C/P poměry v suchých letech („optimální“ Redfieldův C/P poměr je 106) naznačují větší limitaci růstu fytoplanktonu

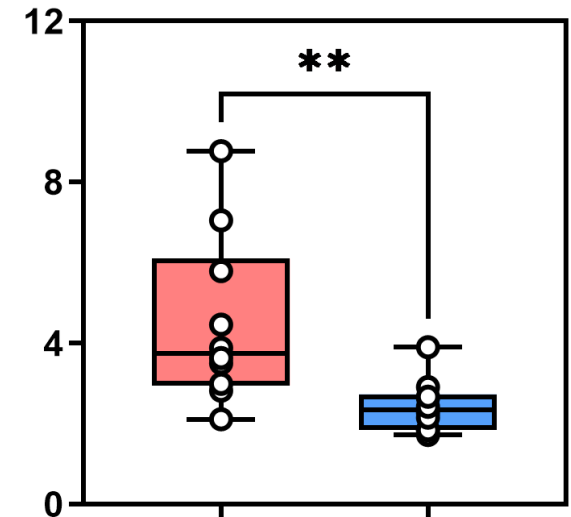
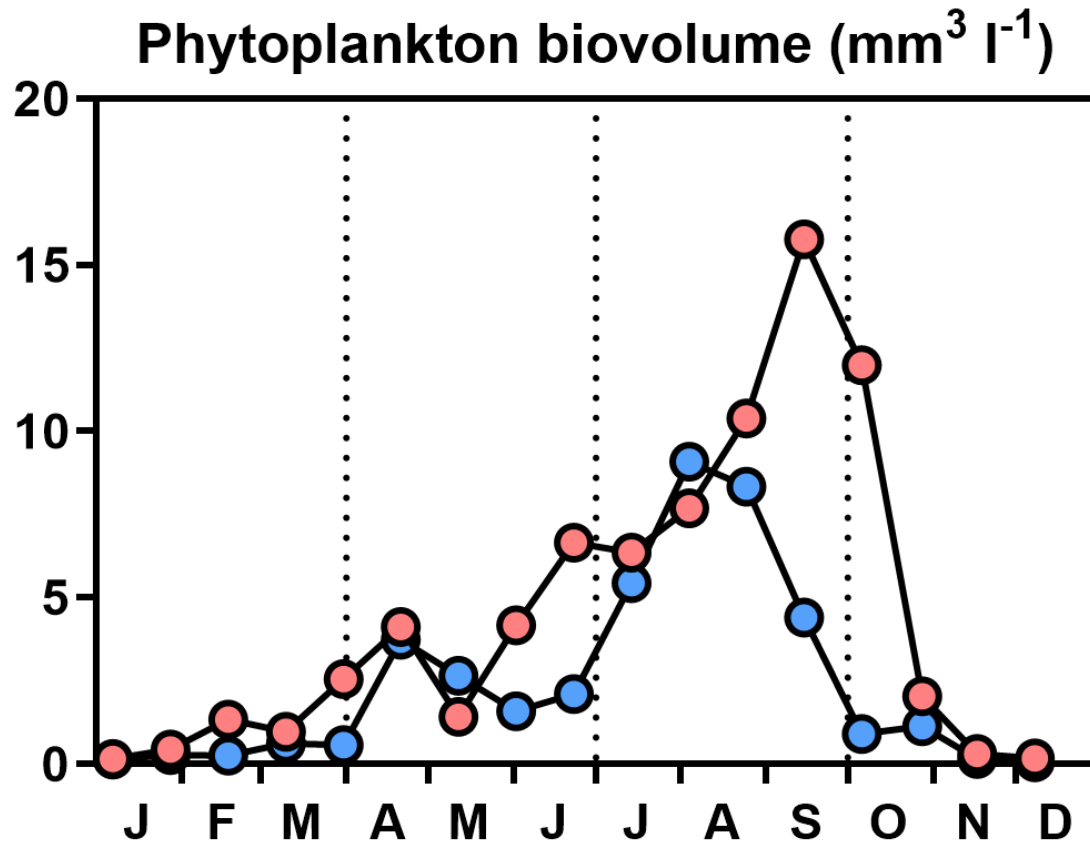
Sestonic C/P molar ratios

Vliv převládajícího charakteru počasí na množství fytoplanktonu

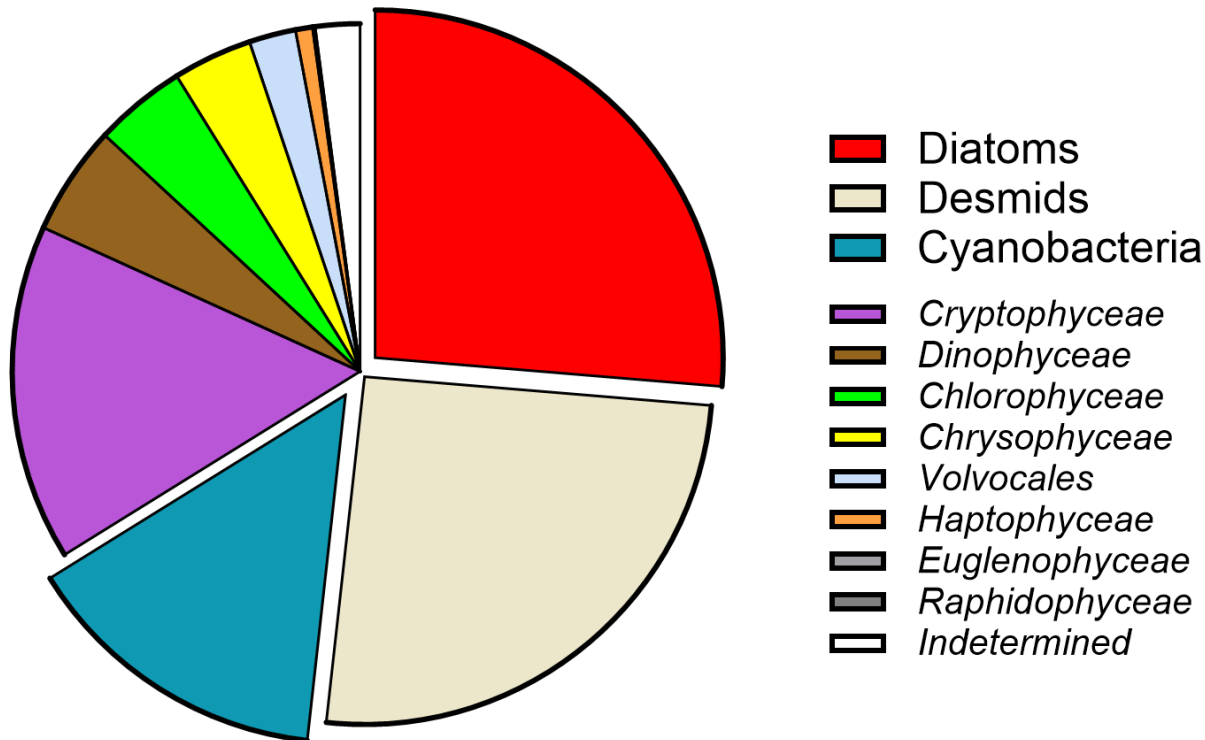
Objemová biomasa fytoplanktonu je výrazně vyšší v suchých letech

Vliv převládajícího charakteru počasí na složení fytoplanktonu

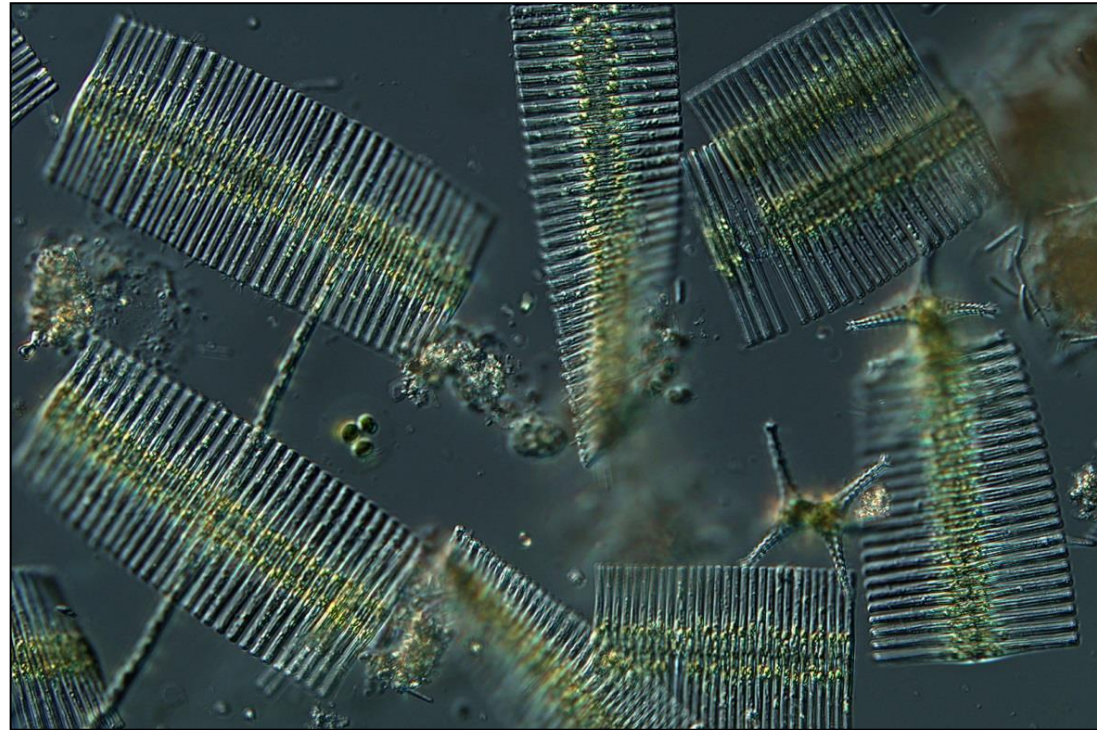
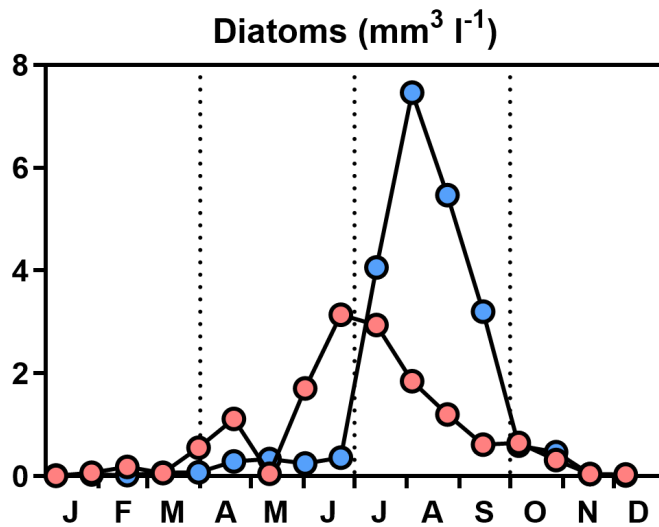
Bylo zjištěno, že tři skupiny fytoplanktonu představující 65 % celkové biomasy jsou ovlivněny převládajícím charakterem počasí

Vliv převládajícího charakteru počasí na složení fytoplanktonu

V suchých letech je množství rozsivek statisticky významně nižší než v deštivých letech

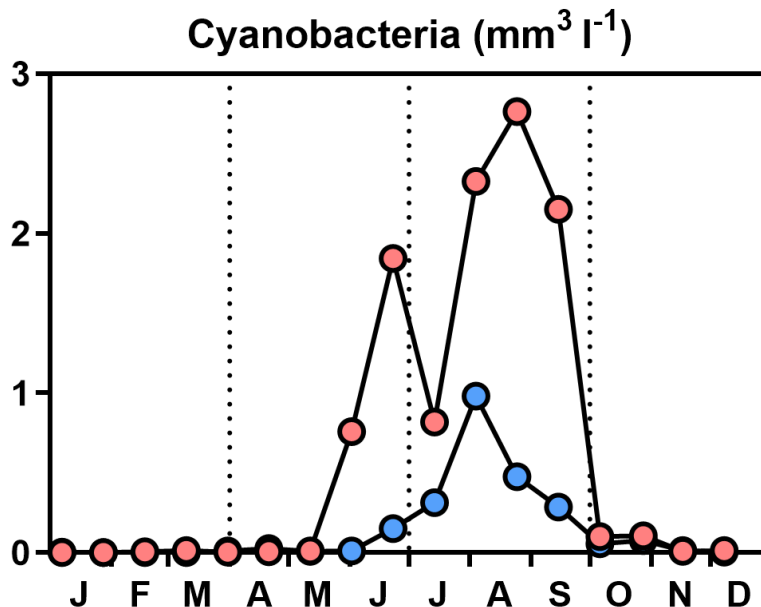
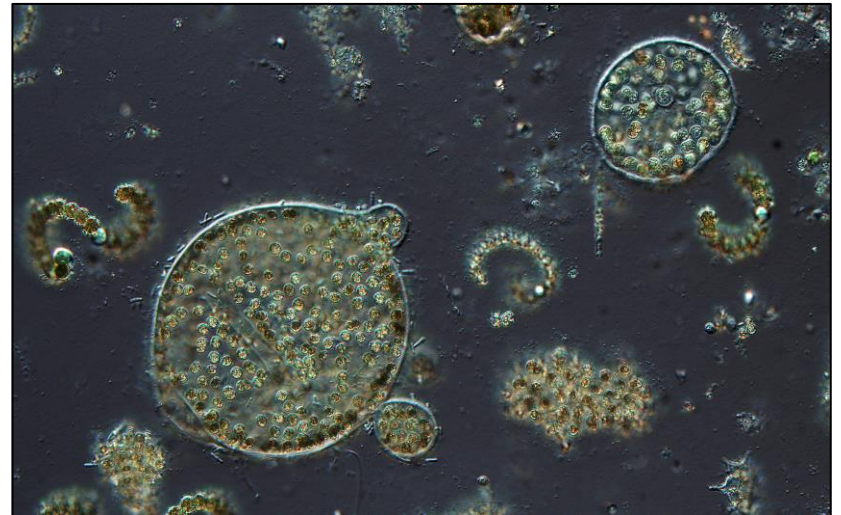
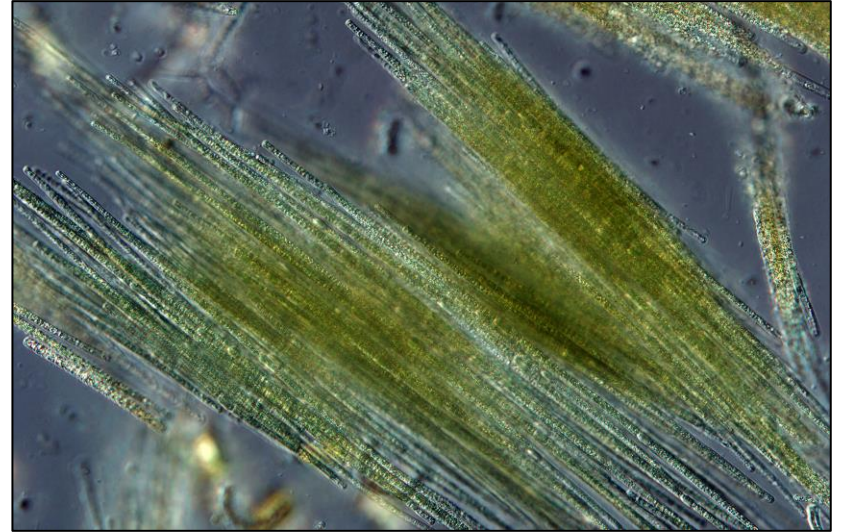

Vliv převládajícího charakteru počasí na složení fytoplanktonu

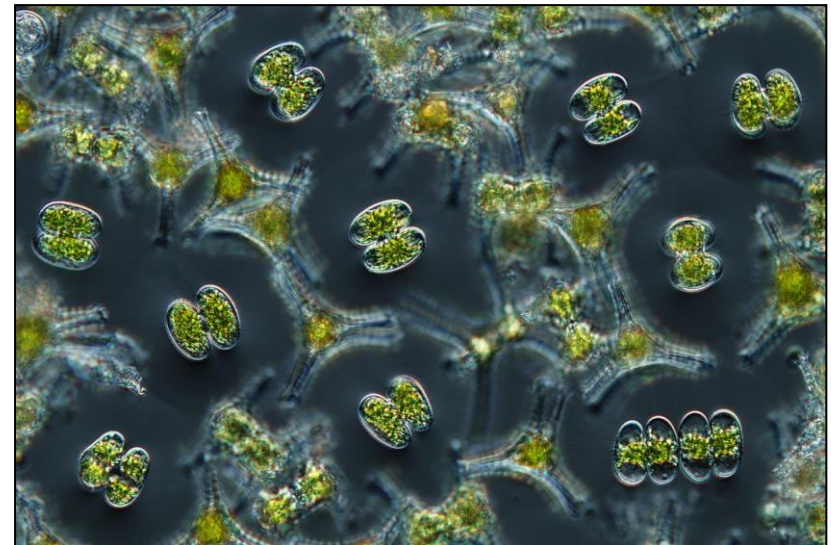
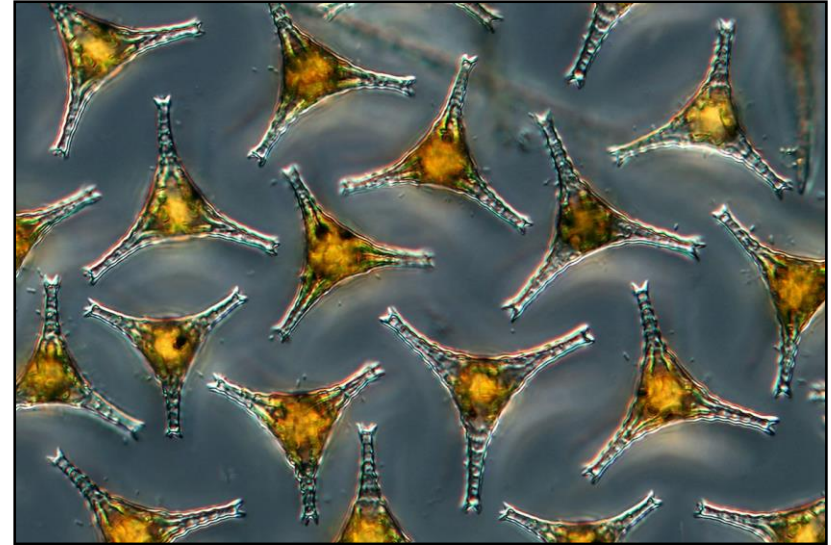
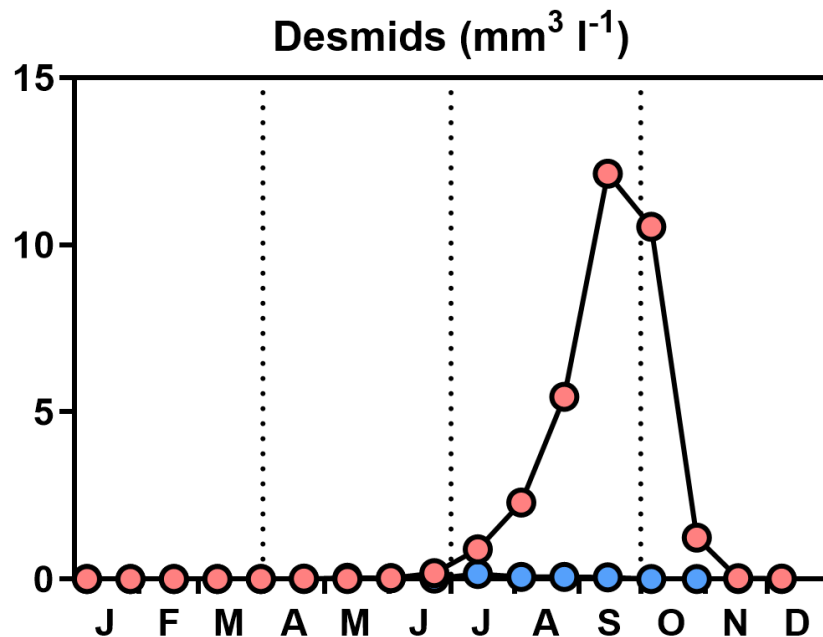
V suchých letech je množství sinic mnohem vyšší než v deštivých letech – v souladu s teoretickými očekáváními

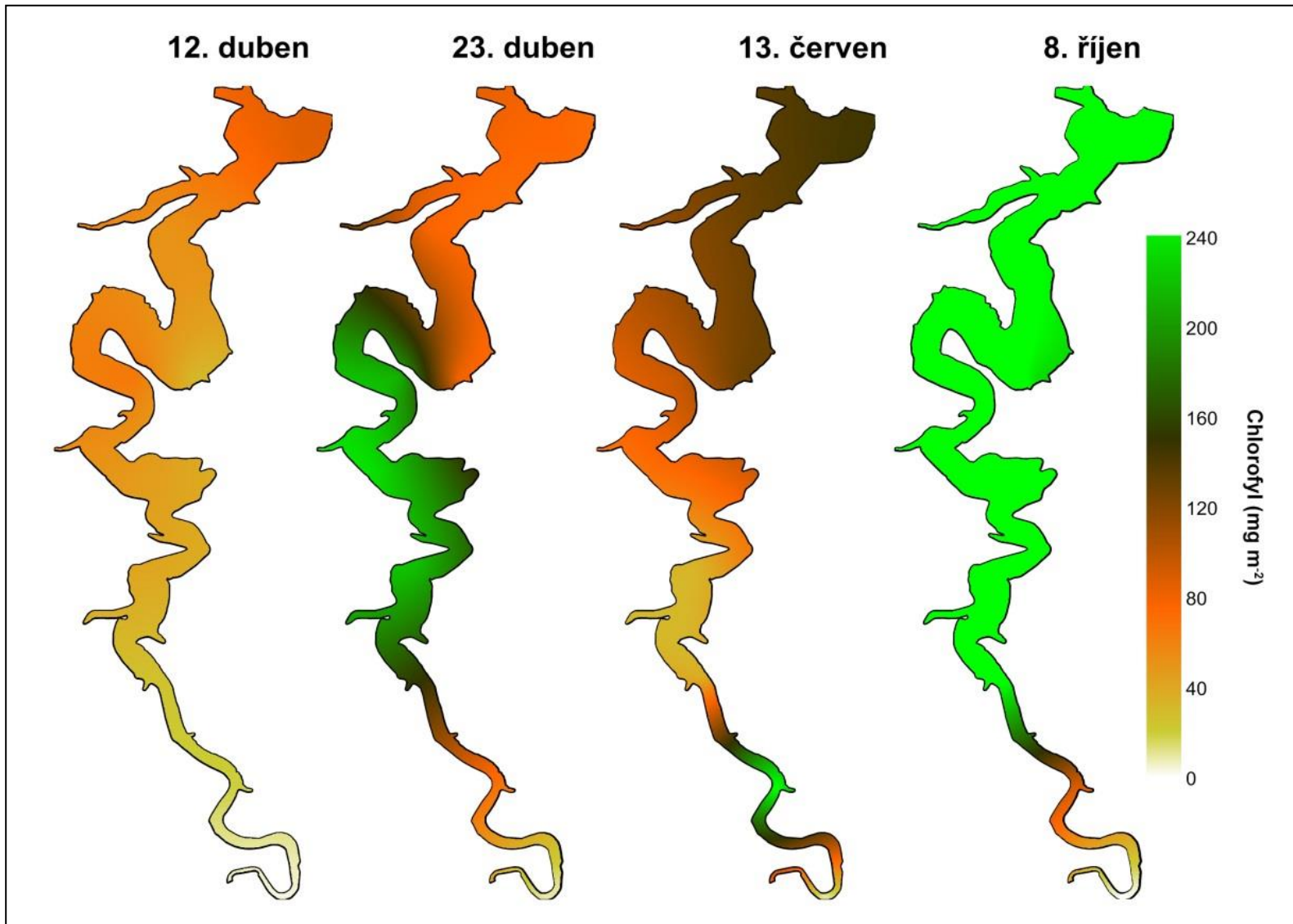
Vliv převládajícího charakteru počasí na složení fytoplanktonu

V suchých letech vytvářejí krásivky masivní „vodní květy“ – překvapivé zjištění, není zcela jasné proč

Vliv převládajícího charakteru počasí na složení fytoplanktonu

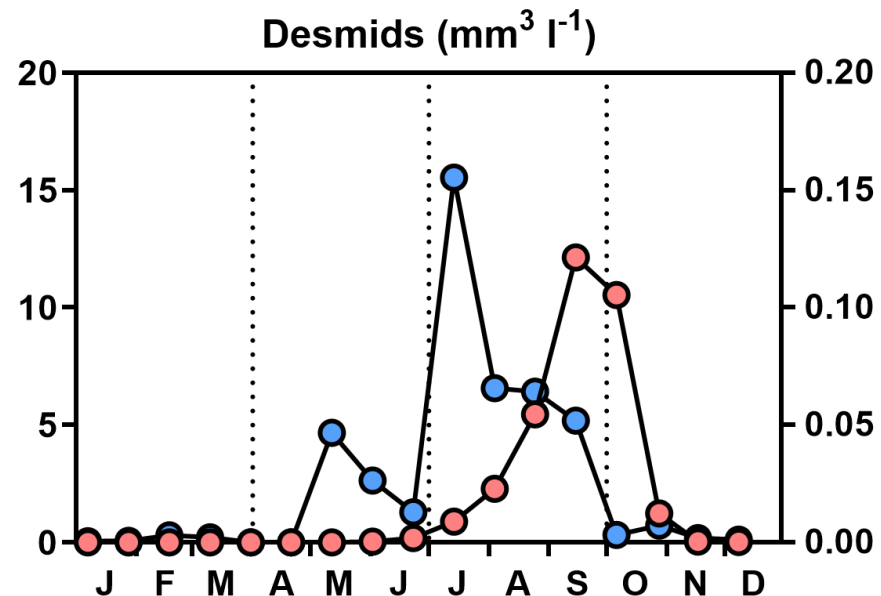
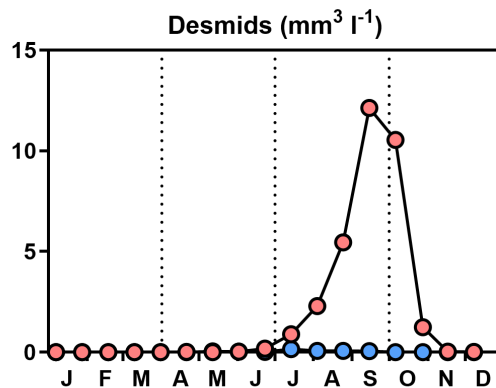

Vliv převládajícího charakteru počasí na fenologii fytoplanktonu

„Těžiště“ (Centre of Gravity) – fenologická metrika založená na kumulativní roční biomase – jedno číslo pro každý rok

Načasování sinicových květů se zdá být nezávislé na počasí

Pro krásivky platí, že v suchých letech je jejich rozvoj opožděn o 23 dnů ve srovnání s deštivými roky

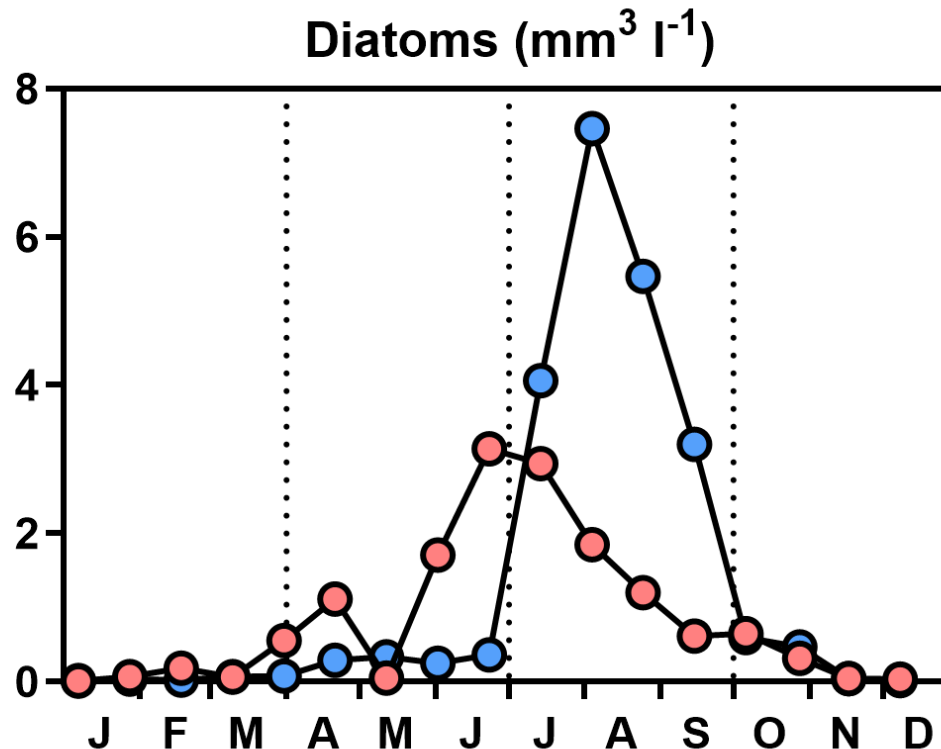

Vliv převládajícího charakteru počasí na fenologii fytoplanktonu

V suchých letech dochází k uspíšení rozvoje rozsivek o více než měsíc (33 dnů), později jsou nahrazeny sinicemi a krásivkami

V deštivých letech dochází k její pozdějšímu rozvoji, avšak vlivem disturbancí (high inflow episodes) nejsou kompetičně vytěsněny a dosáhnou vyšší biomasy

Závěry

Převládající charakter počasí má velký vliv na hydrodynamiku nádrže a chemické složení vody, což následně ovlivňuje množství, složení a rozvoj fytoplanktonu

Pro suché roky platí, že ...

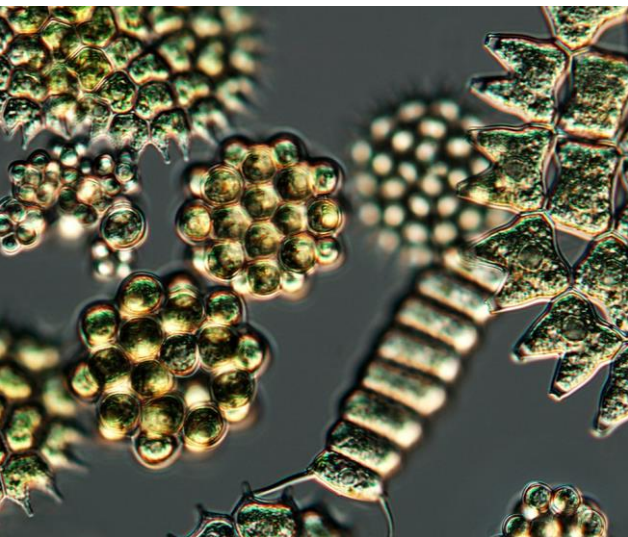
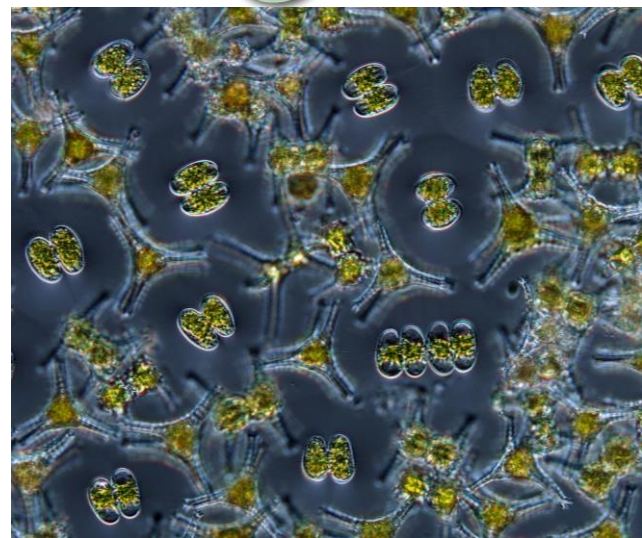
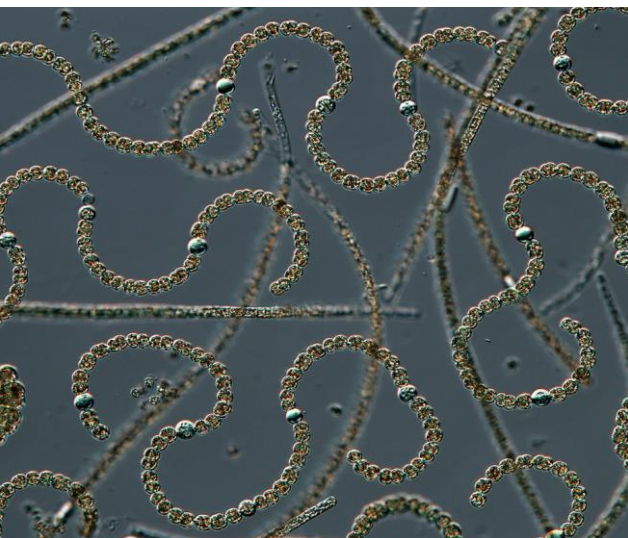
- biomasa fytoplanktonu je vyšší ačkoli dostupnost fosforu je nižší než v deštivých letech – příčina vs. následek
- dochází k masovému rozvoji sinic a krásivek
- krásivky mají tendenci dominovat později
- biomasa rozsivek je nižší a jejich sezónní dynamika je ve srovnání s deštivými roky uspíšena a později jsou „outcompeted“

„Time-series analysis provides valuable insight into the mechanism underlying how local weather conditions affects functioning of reservoir ecosystems“

Thanks for attention

The study was supported by the Czech
Science Foundation
(Project No. 22-33245S)

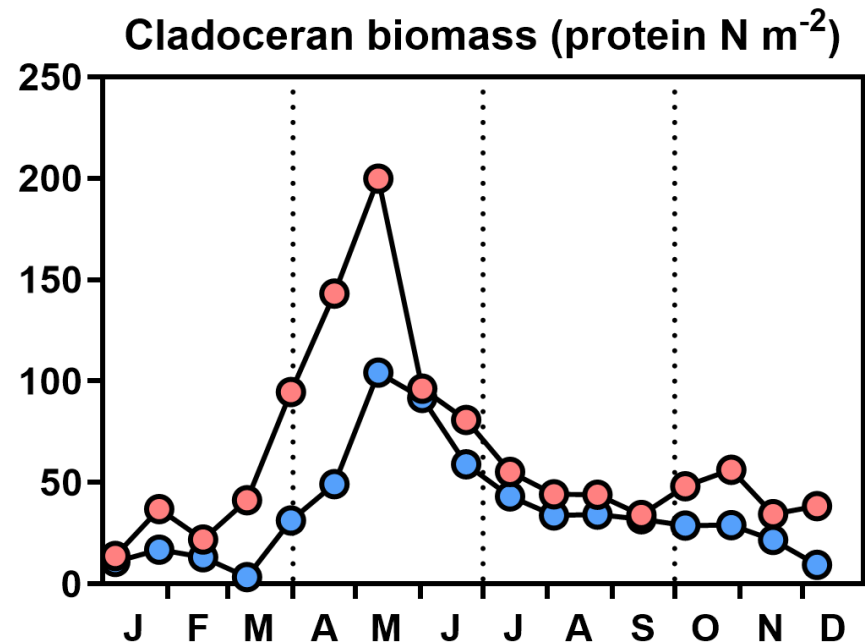

Impact of weather on zooplankton???

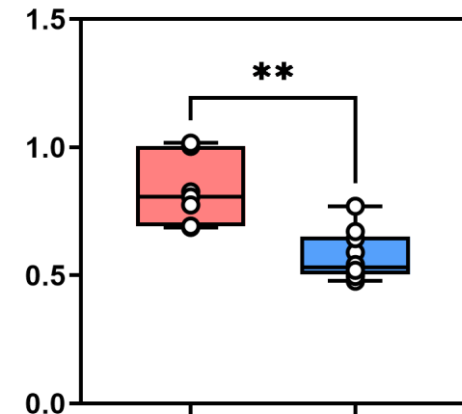
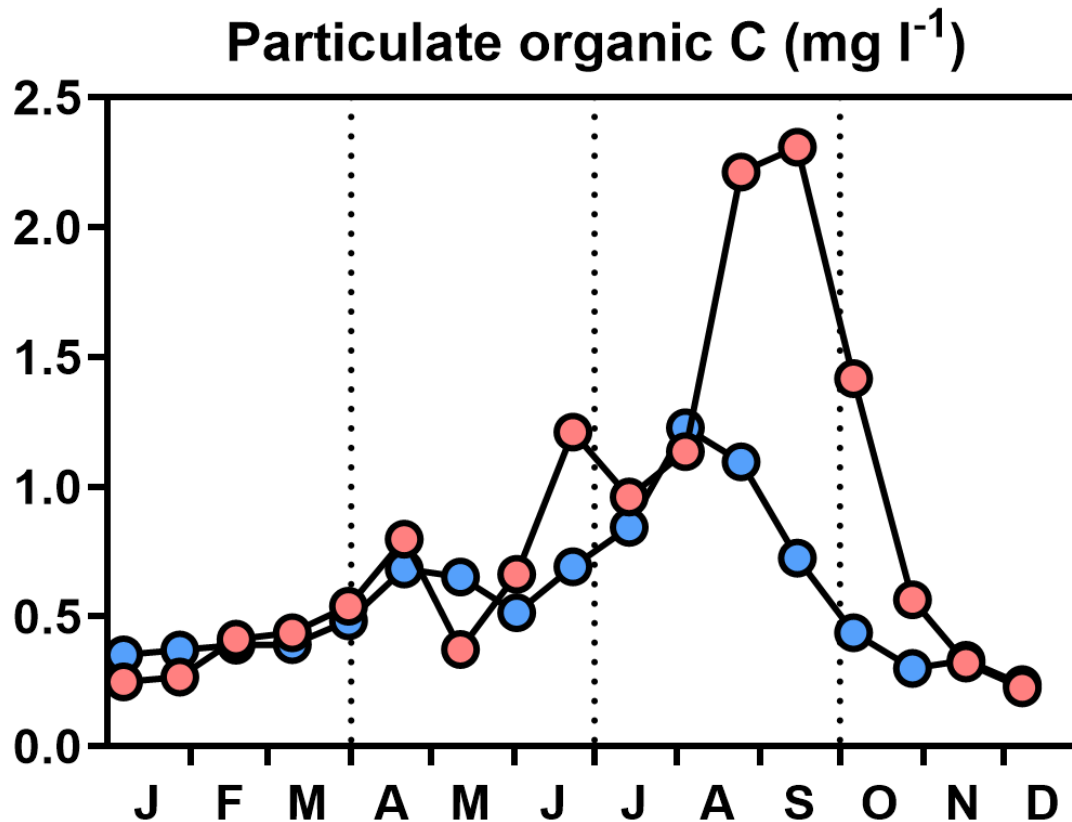
Poor data availability – absence of winter sampling and low data resolution do not allow us to disentangle the effect of weather

Impact of weather on reservoir hydrochemistry

... significantly higher concentrations of particulate organic carbon in dry years

Impact of weather on reservoir hydrochemistry

No difference in pH, oxygen and dissolved organic carbon concentration, but ...

